

Vergaderjaar 2023–2024

29 984

Spoor: vervoer- en beheerplan

Nr. 1205

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 september 2024

Het is belangrijk te zorgen voor continuïteit in het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur. De Beheerconcessie 2015–2025 (hierna: Beheerconcessie) met ProRail loopt af op 1 januari 2025, deze einddatum komt steeds dichterbij. In afwachting van de besluitvorming over de omvorming van ProRail tot een zelfstandig bestuursorgaan (zbo)¹ is er een beheerconcessie nodig, zodat ProRail haar taken als beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur kan blijven vervullen. In december 2023 is daarom een beleidsneutrale verlenging van de Beheerconcessie met vier jaar aangekondigd.² Deze is noodzakelijk om te zorgen dat er per 1 januari 2025 een beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur blijft.

Via deze brief wordt u geïnformeerd over de beleidsneutrale verlenging van de Beheerconcessie met ProRail, waarbij ik ook tegemoet kom aan het schriftelijke verzoek van 19 juni jl. van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat³. De commissie verzoekt daarin om de Beheerconcessie aan de Kamer voor te hangen en het proces en een tijdlijn te beschrijven van de definitieve totstandkoming van de Beheerconcessie zodat deze kan worden behandeld bij het commissiedebat spoor op 12 september a.s. Met deze brief wordt invulling gegeven aan het verzoek van de Kamer, wordt uitgelegd hoe de beleidsneutrale verlenging werkt en wordt uitgelegd hoe het proces om te komen tot een definitief wijzigingsbesluit eruit ziet.

¹ Het voorstel voor de «Wet sturing en verantwoording ProRail B.V.» ligt bij uw Kamer.

² Kamerstukken II 2023/24, 29 984, nr. 1177.

³ Kamerstukken II 2023/24, 2024Z10847/2024D25737.

Proces en tijdslijn

In december 2023 is de beleidsneutrale verlenging van de Beheerconcessie van ProRail aangekondigd.⁴ Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is wettelijk verplicht⁵ een concessiewijziging te consulteren bij betrokken gerechtigden⁶. Na het opstellen van het concept wijzigingsbesluit heeft de consultatie bij gerechtigden plaatsgevonden en is een adviesaanvraag gedaan bij de consumentenorganisaties vertegenwoordigd in het Locov (Landelijk Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer). Er zijn door verschillende partijen zienswijzen ingediend. De inhoudelijke reactie op deze zienswijzen en het Locov-advies wordt tegelijkertijd met het verzenden van deze brief respectievelijk gepubliceerd op internetconsultatie.nl⁷ en toegezonden aan de consumentenorganisaties verenigd in het Locov die vervolgens de reactie publiceren op hun website⁸.

De Kamer heeft gevraagd om de Beheerconcessie aan de Kamer voor te hangen. Een formele voorhangprocedure maakt geen onderdeel uit van het proces van de vaststelling of wijziging van een concessie. Dit proces is beschreven in de Spoorwegwet. Deze brief dient echter om alsnog invulling te geven aan de wens om van gedachten te wisselen over de conceptwijziging van de Beheerconcessie tijdens het commissiedebat van 12 september met u te bespreken. De behandeling dient voor half oktober in zijn geheel afgerond te worden, zodat daarna het definitieve wijzigingsbesluit, conform de Spoorwegwet, kan worden voorgelegd aan ProRail. ProRail heeft dan vier dagen om eventueel een voorbehoud te maken.⁹ Na deze termijn wordt binnen vier weken een mededeling gedaan in de Staatscourant. 1 januari 2025 treedt dan het besluit in werking. De planning is erop gericht te borgen dat er ook met ingang van 1 januari 2025 nog een beheerconcessie en een infrastructuurbeheerder zal zijn voor het spoor.

Concessiewijzigingen

Het verlengen van de Beheerconcessie betekent in de praktijk het doorvoeren van een aantal wijzigingen in de Beheerconcessie. Er is gekozen om de verlenging beleidsneutraal uit te voeren, mede omdat beoogde wijzigingen al in het wetsvoorstel «Wet sturing en verantwoording ProRail B.V.» zijn verwerkt. Dit betekent dat in afwachting van de besluitvorming over de zbo-vorming alleen het strikt noodzakelijke wordt aangepast, namelijk de einddatum en enkele achterhaalde (juridische) verwijzingen. De taken en verantwoordelijkheden van ProRail blijven onveranderd.

De einddatum 1 januari 2025 van de Beheerconcessie wordt vervangen door 1 januari 2029. Er is gekozen voor een verlenging van vier jaar zodat er ofwel voldoende tijd is voor de Kamer om het wetsvoorstel «Wet sturing en verantwoording ProRail B.V.» te behandelen en voor ProRail om het vervolgens te implementeren, ofwel om een nieuwe beleidsrijke beheerconcessie te ontwikkelen. Het ontwikkelen van een concessie kost drie jaar. Dat betekent dat op zijn laatst begin 2026 gestart moet worden

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 29 984, nr. 1177.

⁵ Volgens artikel 18 van de Spoorwegwet.

⁶ De gerechtigden worden gedefinieerd in artikel 57 van de Spoorwegwet.

⁷ Zie: Overheid.nl | Consultatie Wijziging Beheerconcessie ProRail (internetconsultatie.nl).

⁸ Zie: Adviesvraag wijziging Beheerconcessie voor verlenging | Landelijk Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer (locov.nl).

⁹ Dit is waar overweging b in het concept wijzigingsbesluit naar verwijst. Het concept wijzigingsbesluit moet gelezen worden als het definitieve wijzigingsbesluit, maar deze stap moet dus nog genomen worden.

met het ontwikkelen van een nieuwe beleidsrijke concessie indien dat noodzakelijk is.

Naast de einddatum worden enkele achterhaalde (juridische) verwijzingen aangepast. Het gaat bijvoorbeeld om het vervangen van verwijzingen naar de Wet openbaarheid van bestuur door de Wet open overheid en het Ministerie van Infrastructuur en Milieu door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

De ingediende zienswijzen en het Locov-advies hebben, gelet op de beleidsneutrale verlenging van de concessie, niet tot additionele wijzigingen geleid. Zij bevatten wel waardevolle input voor andere trajecten. Ook na de beleidsneutrale verlenging blijft het mogelijk om een en ander bij te sturen. Zo kunnen er via de jaarbrief (met beleidsprioriteiten) en het (addendum op het) beheerplan nog steeds afspraken worden gemaakt met ProRail. Dit geldt ook voor wijzigingen in de informatie- en prestatie-indicatoren en de bijbehorende bodem- en streefwaarden. Het is dus niet nodig om dergelijke wijzigingen nu mee te nemen in de wijziging van de Beheerconcessie.

Het concept wijzigingsbesluit van de Beheerconcessie treft u aan als bijlage bij deze brief.

Tot slot

De beleidsneutrale verlenging van de beheerconcessie is nadrukkelijk een tussenoplossing. Deze tussenoplossing is nodig in afwachting van de besluitvorming over het wetsvoorstel «Sturing en verantwoording ProRail B.V.». Zonder verlenging loopt de Beheerconcessie af op 1 januari 2025 en zal ProRail niet langer de beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur zijn. Als gevolg kan ProRail haar taken en verantwoordelijkheden als beheerder van de hoofdspoorweginfrastructuur niet uitvoeren. Het is dan ook van belang dat de voornoemde stappen voor verlenging van de Beheerconcessie vóór 31 december 2024 zijn afgerond.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
C.A. Jansen